

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Column Jan van Ginkel

Burgers, bomen en boeren

Misschien hebt u het meegekregen: het plan van de gemeente voor een fietspad aan de stille kant van het Oranjekanaal stuit op weerstand. Het verzet betreft het kappen van een groot aantal oude bomen om ruimte te maken voor een betonplatenpad van 2 meter breed. Daarbij wordt de zandweg, als landschappelijk waardevol element, gespaard. Op 17 oktober boog de gemeentelijk Commissie voor Ruimte & Groen zich over het plan en de reacties daarop.

Ik informeer u over het standpunt van Mieke en mij. Ik wil het eveneens over paddenstoelen en stikstof (ammoniak) hebben. In het landschap komen dit soort uiteenlopende onderwerpen samen, ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Biodiversiteit aan het Oranjekanaal (overzijde: een deel van de bedreigde bomen)

Mieke heeft tijdens de bijeenkomst van 17 oktober van het inspreekmoment gebruik gemaakt. Wie de hele tekst wil lezen, mag het mij melden. Ik pluk enkele punten uit de tekst.

Orveltejournaal

Geachte aanwezigen,

[ ] Waar gaat het ons om? Samengevat: spaar de bomen (en de bermen) door uw plan aan te passen aan de mogelijkheden die het traject biedt. Wij zijn ervan overtuigd dat binnen die mogelijkheden een fietspad past dat:

- * Bijdraagt aan de beleving van natuur en landschap*
- * Past in het historische landschap van het Oranjekanaal*
- * Tegemoet komt aan de verkeersveiligheid op dat fietspad*
- * Geen aanslag doet op de bestaande biodiversiteit op het traject*

[ ] Biodiversiteit is een middel, meer nog een voorwaarde, voor ons welzijn. Schone lucht, water en aarde kunnen niet zonder. Biodiversiteit is een buffer tegen plaagvorming. De resultaten van de biologische bestrijding van de eikenprocessierups d.m.v. bloem- en insectenrijke bermen en broedgelegenheid voor vogels als koolmezen, liegen er niet om.

[ ] Bomen leveren luwte en schaduw, bieden nestgelegenheid en onderdak aan vogels, vleermuizen en eekhoorns. In één grote eik leven meer dan 100 soorten organismen. Bomen nemen CO2 op en geven zuurstof af. Bomen leven ondergronds samen met tientallen soorten zwammen. De soorten en hoeveelheden nemen in de loop der decennia toe. Bekende paddenstoelen als vliegenzwam en eekhoornpjesbrood horen bij de voordeurdelers. Diepgaand en langdurig onderzoek heeft aangetoond dat schimmels, paddenstoelen dus, onmisbaar zijn voor de biodiversiteit en de stabiliteit in natuur en landschap.

Hopelijk vinden we binnenkort de petflesjeszwam en de blikjesboleet in de bermen. Dan wordt die troep eens echt opgeruimd.

[ ] Dank voor uw aandacht.

Reijntjesveld: Oude naaldhoutstronk, volledig bedekt met mos, korstmos en kleverige koraalzwam. Een door hoge stikstofbelasting zeldzaam geworden milieu

Orveltejournaal

Over stikstof en boeren.

Mijn mond viel open toen Cora van Nieuwenhuizen, minister van Infrastructuur en Waterstaat, haar eerste reactie gaf op de uitspraak van de Raad van State over de PAS. “Wij moeten een list verzinnen”, liet zij optekenen. Nou staat Cora’s partij bekend om de listen die haar politici verzinnen om het neoliberale gedachtengoed onbelemmerd te kunnen uitvoeren.

Haar partij is die van *Vrrroemmm, 130 km op de rijkswegen!* Cora lijkt haar klassiekers te kennen als zij een uitroep overneemt van de zo vaak zich in de nesten werkende heer O.B. Bommel. Na diens wanhoopskreet “Tom Poes verzin toch eens een list!” gaat dit non-descripte ventje aan het werk en uiteindelijk komt alles goed. Van Nieuwenhuizen heeft waarschijnlijk niet alles van de Bommelsaga goed begrepen, want maar al te vaak wordt in de strip het industrieel-uitbuitende en vervuilende complex een halt toegeroepen en vallen er uitspraken als “Dit geeft geen pas!” Zou Marten Toonder nog geleefd hebben dan was de copieuze maaltijd aan het eind van elke episode vast en zeker vegetarisch geworden.

Nu we het toch over eten hebben: hebt u wel eens een plak reuzenbovist gebakken? Deze voetbalgrote stuifzwam groeit op voedsel- en stikstofrijke plaatsen. Vaak zijn die ruderaal, d.w.z. gestoord door menselijk toedoen. De reuzenbovisten op de foto hiernaast groeien aan de rand van een zwaar bemeste maisakker (Tussen Middenweg en Meeuwenplassen).

Je kunt de bovisten aantreffen in diverse biotopen zoals wegbermen, geluidswallen en weilanden. De jonge bollen hebben een glad

en opvallend wit oppervlak en zijn van binnen stevig sponzig. In deze fase is de algemeen voorkomende reuzenbovist eetbaar en smakelijk. Maar of de consumptie van zijn vruchtlichamen afkomstig van dit soort plaatsen aan te raden is?

Niet alleen stikstof

Helaas gaat op dit moment alle aandacht uit naar stikstof als grote boosdoener Ik woon midden tussen de boeren en hun landerijen en volg de onderzoeken op het gebied van volksgezondheid en landbouw. Ik kan niet anders dan beamen dat de intensieve landbouw diverse aanslagen pleegt op het welzijn van mens en dier. Natuurlijk, de landbouw is maar één van de actoren op het gebied van milieuproblematiek, maar de cijfers liegen er niet om.

Ik lees nu borden met opschriften als *Trots op onze boeren* en *Zonder boeren geen brood*. Ik deel die trots, maar niet alle boeren vallen voor mij onder ‘onze’ boeren. Te vaak lees ik en zie ik hoe agrariërs de regels aan hun laars lappen, zoals met nachtelijke illegale mesttransporten, meer dieren houden dan waarvoor vergunning is verleend, landbouwplastic dumpen in houtwallen, de bermen gebruiken als opslag- of parkeerplaats en afvalwater lozen op slotjes. Ik ben trots op boeren die uit principe met de natuur meewerken en oog hebben voor het welzijn van de plattelandsbewoners. Daar horen de bollenboeren met hun intensieve chemieteelten niet bij. Die staan trouwens wel erg

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

ver af van het tweede gezegde: *Zonder boeren geen brood*. Voor hen heb ik een even ongenueanceerde uitspraak: *Met bollenboeren eerder dood ...*

Doodsteek voor het Drentse landschap

Helaas wordt door de actievoerende boeren de suggestie gewekt dat critici van het huidige landbouwsysteem alle boeren weg willen hebben. Zoiets is nog never nooit niet door welke politicus of klimaatactievoerder gesuggereerd.

Het is ongelofelijk dat de leidinggevende landbouwers de kop steeds in het zand steken en voor de feiten wegllopen. Het lijkt wel of zij de drie B's van gedeputeerde Jumelet hebben overgenomen, maar met een eigen invulling. Jumelet predikt de B's van Beleving, Benutting en Bescherming van de natuur. Jammer genoeg kan hij zijn rug niet recht houden als de pk's naar het provinciehuis daveren. De invulling van de b's door de spraakmakende boeren: **Bagatelliseren**: *de cijfers en het rekenmodel kloppen niet, wij zijn lang niet zo erg als Schiphol*. **Badineren**: *die paar stikstofgevoelige plantjes horen hier al lang niet meer thuis. Waar máken die natuurfreaks zich druk om*. En **Brullen** van verdriet: *de samenleving moet ons altijd hebben, de boer is weer eens het slachtoffer*. De hier cursief weergegeven uitspraken zijn historisch en niet verzonnen. En wat dacht u van: *Die modellen kloppen niet, want ik ben ertegen*. En: *De heide is nog paars dus wat zeur je nou*. Daar is geen zinnig woord tegenin te brengen. De frustratie (die is deels zeer terecht!) druipt er van af, de nuance is zoek. Maar beste boeren, druk de deur van de RABObank eens uit zijn voegen en blokkeer de verwerkende industrie en supermarkten. Wie weet krijg je dan een redelijke prijs oor je producten en zak je niets verder in een financieel moeras. De protestbeweging zoals die nu wordt ingevuld, is niets anders dan een vlucht vooruit.

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Begrazing van 'natuur' in het Elperstroomgebied, MKB zegt: afschaffen!

Nieuw beleid

De LTO verkondigt samen met het MKB dat Nederland slechts ruimte heeft voor drie grote natuurgebieden: Wadden, Oostvaardersplassen (sic) en Veluwe. De rest van N2000 gebied kan (weer) op de schop, want het Nationaal Natuurnetwerk (NNN, nieuwe term voor Ecologische Hoofdstructuur) belemmert de uitbreiding van de landbouwsector, de uitbreiding van bedrijvenparken, de aanleg van nog meer wegen etc. Het NNN zet Nederland op slot, zegt men. Daarin heeft men gelijk! NNN maakt helder dat wij gelet op het ruimtegebrek in Nederland keuzes moeten maken en niet maar door kunnen groeien ten koste van het milieu, onze leefomgeving. Dat er steeds meer ondernemingen zijn die integraal denken en er in slagen de kost te verdienen zonder grove aantasting van natuur en welzijn, wordt door bankiers, politici, voorlieden en bestuursleden maar liever over het hoofd gezien. Deze boeren en hun eveneens hardwerkende maar meestal kleinere collega's worden overschreeuwd door de grote bedrijven.

Stad versus buitengebied

Ik ben, ook van komaf, geen Randstedeling en woon al 37 jaar in het Orvelter buitengebied. Ik zie natuurrijkdom in toenemende mate afnemen. Ik zie hoe sommige boeren best willen, maar ik zie ook hoe veel boeren alleen maar denken in termen van sneller, groter, nog meer. Ik vind dat de agrarische wereld een vals beeld oproept door er een wij (plattelanders) – zij (stedelingen) discussie van te maken. De burgerij op het platteland loopt als eerste tegen de toenemende stank en het lawaai aan.

Ik ga weer terug naar de paddenstoelen en hoop dat boeren en bouwondernemers deze blog lezen. Op het gevaar af een dreigbrief te krijgen. Dat is recent een goeie vriend overkomen die geen blad voor zijn mond neemt. Drenthe is zijn onschuld al lang verloren! De verstikstoffers kunnen hier echter lezen dat de overmaat aan stikstof tot nu toe niet alle paddenstoelen heeft afschrikt. De cda-zwammen, die groeien op compost, dood hout en afval, blijven het goed doen. De geschubde inktzwam (zie foto) is een zeer algemene soort. Geen wonder want deze zwam groeit net als de

Orveltejournaal

reuzenbovist op verstoorde bodems van erven en in wegbermen. Op dit verlaten boerenerf kan hij nog jaren vooruit op de resten van een mesthoop.

Stikstofgevoelige soorten

Naar de reactie van de paddenstoelen op vermesting en verzuring van de grond is langdurig onderzoek verricht. De zaak ligt echter zo complex maar er zijn enkele algemene conclusies te trekken. Het is duidelijk dat er in de jaren zestig van de twintigste eeuw honderd tot honderdvijftig soorten zwammen uit Nederland verdwenen. De stikstofdepositie was toen erg hoog. Door maatregelen als mestinjectie nam die af

waardoor de situatie verbeterde, maar de echt gevoelige soorten, tweederde van de verdwenen soorten, kwamen niet terug. De diversiteit aan paddenstoelen in gebieden met een hogere stikstofdepositie is laag gebleven in vergelijking met de grote verscheidenheid op minder vervuilde bodems. Voornamelijk de verzuring van de grond door ammoniak (een stikstofverbinding) is schadelijk voor de schimmels. Met de ontkenning van dit soort feiten schiet niemand iets op.

Jan van Ginkel